

Oplegger bij Kadernota 2021

Onderwerp: kostenbeheersing Jeugd en Wmo

Algemeen

In een informatiebrief in maart van dit jaar hebben wij uw Raad gewezen op de sterk oplopende Wmo-uitgaven en de noodzaak van het opstellen van een plan voor kostenbeheersing. Hierbij hebben wij de kanttekening gemaakt dat bij de opstelling van zo'n plan een onderscheid moet worden aangebracht tussen door de gemeente beïnvloedbare kosten en niet-beïnvloedbare kosten. De fors oplopende kosten in het sociaal domein worden immers grotendeels veroorzaakt door autonome ontwikkelingen, die moeilijk door de gemeente zijn te beïnvloeden.

Voor de Wmo zijn dit de volgende:

- de extra uitgaven in verband met de (dubbele)vergrijzing, waardoor meer inwoners een beroep (zullen) doen op maatwerkvoorzieningen, zoals huishoudelijke hulp en begeleiding;
- toenemende ondersteuning en kosten door langer thuis wonende ouderen en inwoners met ggz-problematiek mede door de afbouw van intramurale verzorgings- en verpleegplaatsen (in 1980 maakte nog 63 procent van de 75-plussers gebruik van het verzorgingshuis, nu is dat nog slechts 8 procent);
- hogere uitgaven als gevolg van zwaardere indicaties in verband met meer complexe problematiek en minder mogelijkheden tot afschaling;
- de invoering van het abonnementstarief (kabinetsmaatregel), dat een sterk aanzuigende werking heeft op het gebruik van maatwerkvoorzieningen;

Wmo

Op 9 juni heeft uw college zich gebogen over een plan van aanpak 'kostenbeheersing Wmo'. Wij hebben gekeken naar mogelijkheden om de kosten wel te kunnen beïnvloeden. Hierbij zijn de onderwerpen inkoop, bekostiging, proces, preventie en organisatie tegen het licht gehouden. In de bijlage hebben wij een beoordeling gemaakt van de mate van kansrijkheid van ingrepen op die onderwerpen.

Uiteindelijke conclusie van ons onderzoek is dat op de verschillende onderdelen een sterkere sturing kan plaats vinden. Dit voor wat betreft de toegang tot en het beheer van de voorzieningen, het contractmanagement bij de zorgaanbieders en preventie:

Toegang en beheer:

Wij willen voor wat betreft de Wmo-begeleiding sterker sturen op de hoogte en duur van de individuele indicaties: wij indiceren afhankelijk van wat iemand nodig heeft in de categorieën Zwaar, Midden, Licht en Waakvlam. Sterkere sturing houdt in dat wij nadrukkelijker gaan kijken wanneer Midden of Zware zorg echt nodig is en Lichte zorg inzetten waar dat kan en verantwoord is. En waakvlam in situaties waarin geen structurele zorg nodig is maar wel een vinger aan de pols gehouden moet worden. Ook gaan wij de individuele resultaten die wij met de persoonlijke begeleiding willen bereiken, scherper formuleren en bewaken. Hiervoor zetten wij in op verdere professionalisering van de Wmo-consulenten door aanvullende scholing en/of coaching. Nog integraler en klantgericht werken wordt hier onderdeel van.

Contractmanagement:

Ook gaan wij vanuit het contractmanagement strakker sturen op zorgaanbieders voor wat betreft de te behalen resultaten. (De eerste aanzet is hiervoor al gedaan door een uitvraag bij de zorgaanbieders om aan te geven via welke methode ze de resultaten van de geboden begeleiding meten). Daarnaast moeten de zorgaanbieders ook blijvend gestimuleerd worden om mee te denken en te werken aan vernieuwingen in de zorg. Dit ook om op termijn de kosten van de zorg gezamenlijk beheersbaar te kunnen houden.

Monitoring

Deze strakkere sturing betreft ook ons interne proces: de komende periode wordt het totale administratieve proces doorgelicht en zonedig opnieuw ingericht. Hiermee moeten wij in staat worden

gesteld op de beoogde resultaten beter te kunnen volgen door middel van nog betere managementinformatie voor de Wmo-cockpit.

Preventie en voorliggende (algemene) voorzieningen

Als laatste willen wij ons richten op voorliggende voorzieningen: Hiervoor zullen we een kosten/batenanalyse opstellen voor de mogelijkheden van een algemene voorziening voor dagbesteding, denk hierbij aan ontmoetingspunten. Daarbij zullen we nog meer de aansluiting zoeken bij al bestaande initiatieven en met onze externe welzijnspartners (o.a. op het gebied van vrijwilligers- en mantelzorgondersteuning) . Feitelijk borduurt dit voort op lichte ondersteuning waar dat kan en zwaardere ondersteuning waar dat moet.

Jeugd

De gemeente Geertruidenberg kent een relatief hoog percentage jongeren met jeugdzorg in vergelijking tot gemeenten binnen dezelfde Jeugdzorgregio. De cijfers in onze gemeente laten een opwaartse trend zien. Het instellen van een verdiepend onderzoek naar de toegang tot de jeugdzorg en de toename van de kosten is noodzakelijk zodat er meer zicht en diepgang komt in de achtergrond van de jeugdproblematiek en jeugdzorggebruik.

Het jeugdzorggebruik is de afgelopen jaren landelijk toegenomen. Er is een landelijk actieprogramma opgesteld 'zorg voor de jeugd' met als doel de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering merkbaar en meetbaar steeds beter te maken voor kinderen, jongeren en gezinnen, zodat ze op tijd passende hulp ontvangen. Rijk, gemeenten, aanbieders en cliëntenorganisaties willen dit doel langs zes inhoudelijke actielijnen bereiken. Deze zes actielijnen zijn naar een regionaal beleidskader omgezet en moeten vervolgens op lokaal niveau vertaald worden. De landelijke actielijnen zijn niet direct als kostenbeheersmaatregelen bedoeld, maar een aantal ervan kunnen ervoor zorgen dat het jeugdzorggebruik en daarmee de kosten, omlaag gaan. Beheersmaatregelen op kosten moeten worden ingezet, maar mogen niet ten koste gaan van de kwaliteit en inzet van zorg.

De zes actielijnen:

Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen

We willen jeugdprofessionals zich bewuster laten zijn van de zorg waar ze naar verwijzen. Welke hulp/begeleiding/ondersteuning/zorg sluit het beste aan bij wat er voor het kind/de jongere op dat moment nodig is? Dit doen we door aan de ene kant cijfers (kosten, aantal verwijzingen, duur van het traject) en trends met de CJG professionals en POH-jeugd/huisartsen terug te koppelen en te bespreken. Daarnaast wordt de top 10 duurste/meest complexe trajecten besproken en wordt hier intensiever op gestuurd, evenals op inefficiënte zorgstapeling.

Naast deze sturing op cijfers moeten de cijfers ook een verhaal krijgen. Er is bijvoorbeeld een grote toename in ambulante hulp voor psychische/psychiatrische problematiek te zien, maar het is niet bekend om wat voor soort problemen/hulpvragen het dan gaat. Ook kan er nog beter in kaart gebracht worden wat er preventief al wordt ingezet op scholen en door de POH-jeugd en het CJG. Er wordt een verdiepingsonderzoek gestart om een beeld te krijgen van de huidige situatie in Geertruidenberg. In september is de POH-jeugd gestart in onze gemeente, hiermee komt er meer tijd om een beeld te krijgen van de hulp/ondersteuningsvraag en kan beter bepaald worden of en zo ja naar welke zorg verwezen moet worden.

Kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien

JeugzorgPlus trajecten zijn een van de duurste mogelijke jeugdzorgtrajecten. Om zeker te zijn dat deze trajecten alleen worden ingezet als er geen (kwalitatief goede) alternatieven (meer) zijn, wordt vanaf augustus 2020 gestart met een civiel trajectberaad. Dit beraad moet gesloten plaatsingen voorkomen, verkorten én ervoor zorgen dat er bij afschaling duurzame vervolgplekken zijn. Deze duurzame vervolgplek moet zijn opgenomen in het integraal toekomstplan van de jeugdige.

Kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen

Er is een groep kinderen/jongeren waarbij op een bepaald punt geconcludeerd moet worden dat verdere ontwikkeling niet of nauwelijks mogelijk is. Op dat moment moet besloten worden dat jeugdhulp gericht op stimuleren van ontwikkeling geen meerwaarde meer heeft maar moet worden

omgezet in hulp/begeleiding op het gebied van stabilisatie en acceptatie. Jeugdhulptrajecten die niet effectief (meer) zijn moeten niet onnodig lang doorlopen.

Kwetsbare jongeren op weg helpen zelfstandig te worden

Voor iedere jongere wordt voordat hij/zij 18 wordt een integraal een toekomstplan opgesteld. Hierdoor kan zorg gericht worden ingezet.

Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt

De consultatie- en adviesfunctie voor professionals is vormgegeven in het JeugdAdviesTeam (JAT). Door als jeugdprofessional aan het JAT advies te vragen over een bepaalde situatie of vraag kan er gericht zorg worden ingezet. Onderzocht moet worden of de manier waarop dit op dit moment is vormgegeven voldoende is of dat er knel- en aandachtspunten zijn waardoor de consultatie- en adviesfunctie (nog) beter vormgegeven kan worden.

Investeren in vakmanschap

Het lokaal team moet beschikken over voldoende kennis en vaardigheden voor het signaleren en aanpakken van problemen die kinderen kunnen schaden. Er moet regelmatig geïnventariseerd worden of dit nog het geval is en of er behoefte is aan aanvullende kennis/vaardigheden. Op deze manier kunnen de professionals 'lichtere' zorg- ondersteuningsvragen zelf oppakken.

Zie bijlage 2 voor een schematische weergave van de beheersmaatregelen.

Bijlage 1 WMO

		Kansrijk + Niet kansrijk -
Zorginkoop	a) gebruikmaken van andere systematiek dan inkoop via Open-House Constructie ;	-
	b) het inbouwen van een budgetplafond voor zorgaanbieders, waarvoor zij diensten leveren;	-
	c) verlaging van de tarieven;	-
	d) strakker sturen, meer periodiek overleg, toezicht door contractmanagement;	+
	e) niet toepassen indexering op tarieven	-
	f) geen beschikking/toewijzing afgeven met terugwerkende kracht	-
	g) garantieregeling recidive:	-
	h) factureren op gebroken periodes, dus niet meer een hele periode afrekenen;	-
	i) bij Wmo-begeleiding verschil maken tussen tarief Dagbesteding en tarief ambulante dienstverlening;	+/-
Bekostigingssystematiek	a) gebruikmaken van een andere systematiek dan prestatiebekostiging (p*q), bijvoorbeeld resultaatbekostiging of populatiebekostiging.	-
Instream, doorstroom en uitstroom	a) scherpere toetsing op passende zorg;	+
	b) duurste/meest complexe cliënten in kaart brengen;	+
	c) Meer doorstroom naar WLZ.	+
	d) inefficiënte zorgstapeling aanpakken;	+
	e) versterken waakvlamfunctie;	+
Preventie	a) preventiebudget vergroten;	-
	b) bij indiceren meer en beter nalopen hoe voorliggend veld kan worden ingezet bij ondersteunings-aanbod;	+
	c) meer lotgenotencontact organiseren en samenbrengen kwetsbare groepen;	+/-
	d) kritisch kijken naar subsidiebudgetten	+/-
	e) Meer nadruk/scherpere indicatie op zelfredzaamheid	-
Organisatie	a) betere stroomlijning van het (administratieve) proces	+
	b) meer en betere ontwikkeling van kwartaalrapportages en dashboards	+
	c) meer integraal werken	+

Bijlage 2:

Actielijnen jeugd	Beheersmaatregel*
Betere toegang	Duurste/meest complexe cliënten in kaart brengen
	Bewustwording bij professionals; scherpere toetsing op passende zorg
	Verdiepingsonderzoek onder andere naar de problematiek en het preventieve aanbod.
	Versteviging van het basisaanbod
	Inefficiënte zorgstapeling aanpakken
	POH-jeugd
	Onderzoeken of lichte ambulante hulp door het CJG geboden kan worden.
Zo thuis mogelijk opgroeien	Civiel trajectberaad organiseren als toegangspoort tot JeugzorgPlus (start augustus 2020),
	JeugdzorgPlus alleen inzetten als onderdeel van een integraal toekomstplan voor de jeugdige (start augustus 2020).
Kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen	Scherpere toetsing op effectiviteit jeugdhulp
Kwetsbare jongeren op weg helpen zelfstandig te worden	Integraal een toekomstplan opstellen.
Jeugdigen beter beschermen als ontwikkeling gevaar loopt	Verbeteren consultatie- en adviesfunctie voor professionals (JeugdAdviesTeam; JAT).
Investeren in vakmanschap	Voldoende kennis en vaardigheden bij het lokale team
	Ontwikkeling van kwartaalrapportages en dashboard; cijfers/trends bespreken met betrokkenen.

*Omdat de ontwikkeling van het lokaal uitvoeringsplan nog niet afgerond is, is het nog niet mogelijk om per beheersmaatregel aangeven hoe kansrijk deze ingeschat wordt.